

EL LLIBRE DE LA SETMANA

Michael Kohlhaas, el ferotge incendiari

PERFIL

TOT I QUE NOMÉS VA VIURE 34 ANYS, HEINRICH VON KLEIST VA SER DRAMATURG, NOVEL·LISTA I ASSAGISTA. ENTRE LA SEVA PRODUCCIÓ DESTACA 'LA MARQUESA D'O', 'PENTESILEA', 'TERRATRÈMOLA XILE' I 'MICHAEL KOHLHAAS'

JOAQUIM ARMENGOL

mateixos inferns. Aquest llast no passa, diria jo, per una fascinació malèvola o una veritable renúncia a la humanitat, sinó que al·ludeix a la gràcia de l'acció artística, la d'enfonsar-se en unes aigües que inunden l'esperit. Heinrich von Kleist és el paradigma d'un gran artista, i *Michael Kohlhaas*, l'exemple d'un llibre formidable.

Michael Kohlhaas és la crònica d'uns fets antics, un relat inspirat en la vida d'un personatge real del

segle XVI, Hans Kohlhase. És la història del tractant de cavalls Kohlhaas dirigint-se a la fira de Dresden per vendre els animals, quan de sobte és interceptat pels esbirros d'un senyor feudal, un tal Wenzel von Tronka, que li exigeix un peatge per travessar els seus dominis. En la disputa, aquest senyor innoble no només se li queda els cavalls, sinó que ridiculitza i menysprea Kohlhaas obligant-lo a sol·licitar uns documents inexistents a l'administració per poder recuperar els poltres. Quan Kohlhaas recorre a les lleis per buscar-hi justícia aquestes li giren l'esquena. El fet determina Kohlhaas a fer justícia pel seu compte, atacant el castell i provocant la fugida de Tronka. I aquesta petita disputa sobre drets de pas acaba desfermant una brutal insubordinació armada i un procés judicial en el qual acaben prenent part l'Imperi Germànic i el mateix Martí Luter.

Una llei humana corrupta
Només he descrit els fets inicials del relat, perquè el que es desencadena és d'una complexitat extraordinària. No hi ha dubte que Kleist mostra l'ideal romàntic de l'època situant l'individu davant unes forces superiors que el sotmeten injustament, unes forces que són l'evidència d'una llei humana corrupta, pura contemporaneïtat. Kleist ens interpel·la mentre llegim, i no podem sostreure'ns davant un personatge com Kohlhaas: un ésser íntegre i pacífic que confia en les lleis i en qui les aplica, però que pateix una autèntica crisi de valors quan s'adona que la impunitat més vergonyosa empara els poderosos, mentre la injustícia

MICHAEL KOHLHAAS
HEINRICH VON KLEIST
L'AVENÇ
TRAD. JAUME CREUS
124 PÀG. / 15 €

tícia campa gallejant infàmia. Sota veure aquest ésser íntegre transformat en un ferotge incendiari, un criminal atroç que és capaç de terroritzar tot el país. Reflexionem-hi: ¿Kohlhaas s'enfronta al despotisme de la noblesa i per això es converteix en un bandit? ¿És el sentit de la justícia qui converteix algú en lladre i assassí?

Grotesc i alhora profund

Tanmateix, no podem deixar de pensar que se'ns esquerda la moral en sentir una enorme simpatia per aquest ésser rebel, criminal i terriblement venjatiu. Però Kleist va molt més enllà, i la narració es va carregant d'una inaudita complexitat, d'un estat latent d'estranyesa i d'ambigüitat que sovint desconcerta moltíssim per tot plegat, per les situacions, que no deixen de tenir un aire còmic i grotesc i alhora una inquietant càrrega de profunditat en la seva dimensió moral. I pensem, inexorablement, en Kafka. Justament per la grandesa del protagonista que capitaneja una rebel·lió a punt de triomfar, derrotant el mal despòtic, però que es plega a la fi de manera inapel·lable, sorprenent, per donar satisfacció a una autoritat superior, a Sa Majestat Imperial, pel fet d'haver trencat la pau civil.

Michael Kohlhaas és una història de valors morals i de sentiments al límit, narrada amb una cruesa força insòlita per l'època i que desplega els trets específics de la nostra humanitat. I és gràcies a l'esplèndida traducció de Jaume Creus que hi podem trobar la meravellosa prosa de Kleist, propera, directa, i sovint tan brutal. ❖

Volker Schlöndorff va portar Kohlhaas a la gran pantalla. HOUWER / OCEANIC